

ELS "MISERABLES" DE LA CIUTAT DE MALLORCA A LA BAIXA EDAT MITJANA

MARIA BARCELÓ I CRESPI

1. INTRODUCCIÓ

L'elaboració de la nostra tesi doctoral sobre *La Ciutat de Mallorca en el trànsit a la Modernitat* ens portà a l'anàlisi i estudi dels registres de *Talla* més antics conservats a l'Arxiu del Regne de Mallorca amb referència a la Ciutat. Aquests registres corresponien al anys 1478, 1483, 1512 i 1532-33. El treball que emprenguérem llavors el centràrem preferentment sobre els registres de 1478 i de 1512, però hem continuat en aquesta línia de recerca prosseguint en el buidatge sistemàtic dels altres dos.

Cronològicament el marc d'uns 50 anys, *grosso modo*, ens permet aiximateix poder establir una evolució, una comparació i arribar a unes conclusions en els distints aspectes que tractam tals com l'economia, la demografia, l'onomàstica, etc. en el període d'abans i tot just després de l'important conflicte social de la Germania, tema que no entra com a objectiu d'estudi en la nostra investigació.

Al final del registre de *Talla* dels anys 1532-33 apareix un llistat de "miserables" que hem considerat certament interessant ja que no apareix en cap dels anteriors, i al mateix temps significatiu per entendre, potser, en un aspecte més els anys difícils que segueixen a l'aïecament agermanat. L'esmentat llistat ens ha suggerit la possibilitat de plantejar la problemàtica dels anomenats pobres o miserables en el marc social de la Mallorca de la Baixa Edat Mitjana a través, sobretot, de dades provinents de fonts fiscals.

Prescindint per tant de les tradicionals divisions acadèmiques de la Història agafam com a pretext el llistat de 1532-33 encara que cronològicament se'ns escapi del marc temporal de la nostra recerca centrada més bé a l'època de Ferran el Catòlic.

2. EL TEMA

Malgrat els historiadors molt sovint no hagin dedicat massa atenció als grups socials més deprimits, en el transcurs dels darrers anys i en

especial degut a la iniciativa de Michel Mollat, a França, s'han anat multiplicant els estudis sobre els anomenats "pobres", centrats a l'època medieval. L'interés del tema també ha suscitat un cert ressò en altres indrets i centres de recerca històrica.

Fruit d'aquesta investigació n'és la nombrosa bibliografia —fins i tot quasi ja es pot parlar d'exhaustiva— existent al respecte. L'any 1967 a Itàlia, a la ciutat de Todi, es celebrava un congrés per tal de tractar la complexa problemàtica de la *Povertà e ricchezza nella spiritualità dei secoli XI e XII*. A les I Jornades Luso-espanyoles d'Història Medieval celebrades a Lisboa pel setembre de 1982, es discutia sobre el tema *A pobreza e a assistência aos pobres na península Ibérica durante a Idade Media*. Per altra banda cal destacar els treballs replegats per Michel Mollat i altres autors a *Etudes sur l'Histoire de la pauvreté* publicats a París l'any 1974. També aquest mateix any, a Bolònia es publicava una antologia d'escrits dins del mateix tema sota el títol genèric de *La concezione della povertà nel Medioevo* a cura d'Ovidio Capitani. I en podríem citar molts més.¹

Assistim, doncs, a un interés pel coneixement de la problemàtica dels grups socials més malmesos, palès en la historiografia medieval més recent a través de nombrosos estudis. I és aquesta mateixa problemàtica la que implícitament comporta i constata la necessitat d'aclarir encara alguns punts que van des de la terminologia (recerca semàntica?) fins a la clarificació conceptual, és a dir, si entendre la pobresa com a un concepte "espiritual" o com a una realitat sociològica.

3. SOBRE EL CONCEPTE DE "POBRE" A L'EDAT MITJANA

En opinió de Michel Mollat fins fa poc temps es concebia a la pobresa com a una adversitat ocasional, no com a una qüestió social. Es pensava que era un problema de conjuntura, no d'estructura. Jean-Louis Goglin la defineix així: "C'est una situation, subie ou volontaire, permanente ou temporaire, de faiblesse et d'humilité, caractérisée par la privation des moyens, changeant avec les époques et la société, de la force et de la considération sociale (argent, pouvoir, influence, relations,

¹ Per al cas de Mallorca el tema dels pobres ha estat tractat per diversos autors especialment relacionant-lo amb institucions com són hospitals, cofradies, etc.

A les Jornades de Lisboa, El Dr. Alvaro Santamaría i presentà una comunicació relativa a *La asistencia a los pobres en Mallorca en el Bajomedievo* publicada a "Anuario de Estudios Medievales" 13 (1983), pgs. 381-406.

També volem indicar, d'entrada, que s'usen indistintament el termes pobre i miserable. No queda ben clar a la documentació si entre ambdós termes existien diferències —encara que sien de matís— o si pel contrari es podien considerar com a sinònims.

science ou qualification technique, honorabilité de la naissance, vigueur physique, capacités intellectuelles, liberté et dignité personnelles".²

Vet ací com el concepte sobre la pobresa és molt ampli. Els mateixos homes de l'Edat Mitjana hi trobaven expressions diverses i variades. La gamma de significants anava des de la precarietat fins a l'extrema misèria, tant física com intel·lectual. Amb el mot de *pauperes Christi* s'hi consideraven tant vells com orfes, exilats, catius, miserables, malalts, etc.³ Julio Valdeón presenta una classificació dels pobres distribuïts en cinc grups: 1. pobres-vells, 2. pobres-vídues, 3. pobres-malalts, 4. pobres-pelegrins, 5 pobres-captaires.⁴

La realitat és que el terme "pobre", amb la seva complexa ambigüitat, apareix de manera freqüent en la documentació de la Baixa Edat Mitjana. La societat jerarquitzada comportava la presència del pobre com a una realitat social a la vegada assumida i regulada per les institucions (cofradies, hospitals...) Els grups socials que integraven les classes dominants destinaven part de les seves riqueses a la fundació de centres assistencials: les persones piadoses donaven llimosnes per tal d'atendre als pobres. Són nombrosos els testimonis documentals en els que queda constància de què reis, nobles o gents de la més variada condició fan donacions als pobres. Generalment es tractava d'ajudes molt parcials: menjar o vestir. Cal entendre que el llindar de la pobresa no es mostrava massa rígid i per això resultava fàcil, en moments més o menys crítics, que fos traspassat per amplis sectors de la població.

4. LES FONTS DOCUMENTALS PER A L'ESTUDI DELS "POBRES"

Dins de l'ample conjunt de les fonts manejables s'ha d'indicar en primer lloc l'heterogeneïtat i dispersió de les mateixes ja que el terme "pobre" s'esmenta des de les actes dels municipis, a les cròniques, a les obres literàries, etc. I també en els documents de caire fiscal.

Es sabut que les fonts documentals d'origen fiscal, per a l'estudi de la població, només faciliten una informació indirecta però així i tot

² GOGLIN, Jean-Louis: *Les misérables dans l'Occident médiéval*. Paris, 1976. Pgs. 89 i següents.

³ MOLLAT, Michel: *Il concetto della povertà nel Medioevo: problematica*. A "La concezione della povertà nel Medioevo". Antologia di scritti a cura di Ovidio Capitani. Bologna, 1974. Pgs. 1-34.

⁴ VALDEON BARUQUE, Julio: *Problemática para un estudio de los pobres y de la pobreza en Castilla a fines de la Edad Media*. "A pobreza e a assistência aos pobres na península Ibérica durante a Idade Média". Actas das Jornadas Luso-espanholas de História medieval. Lisboa, 1973. Tomo II, pg. 896.

transparenten una realitat, en aquest cas la dels miserables, la posició dels quals a l'entremat social es situava en el darrer escaló, per sota i al marge dels tres ordres que composaven el conjunt més important en els esquemes de l'estructura social: els que resen, els que lluiten i els que treballen. Als pobres, per tant, ni se'ls reconeixia, ni se'ls encomanava una funció activa pròpia en la societat. De vegades ni tan sols se'ls considerava elements integrants de la societat. Les fonts documentals provinents d'un origen fiscal presenten al pobre sota una imatge de persona exclosa de la llista dels contribuents; molt sovint en prescindeixen.

Sobre les condicions econòmiques desfavorables d'una gran part de la població en el conjunt social de la Baixa Edat Mitjana s'hi ha insistit en moltes ocasions. Precisament derivat d'aquesta situació d'infravaloració econòmica esdevenia el fet de no poder pagar els impostos. En aquest sentit són els documents fiscals els que constitueixen una font fonamental per a conèixer el número de pobres d'un temps i d'un lloc concret, malgrat les moltes limitacions.

El registre A. H. 2101 (1532-33) amb el títol *Llibre de tal administrat per mossèn Miquel Puig* de l'Arxiu del Regne de Mallorca correspon a una *Talla*. Ara i ací no ens interessa analitzar les característiques d'aquest impost en les múltiples facetes que ofereix el seu estudi, sinó posar l'atenció en uns fulls quasi marginals que es troben —a manera d'apèndix?— a la contraportada del registre. Es tracta d'una relació en la que apareixen els "miserables" de la Ciutat de Mallorca als qui s'ha assignat una quantitat a pagar en concepte de contribució a la *Talla* però que alegant algun motiu, els jurats de la Ciutat volen comprovar sí o no els correspon pagar i en cas negatiu ésser considerats oficialment com a miserables. L'interés d'aquesta llista, per tant, és obvi.⁵

Ara bé, l'exempció de taxes deu ésser motiu de reflexió perquè, en efecte, no es pot fiar massa de la terminologia emprada en els documents fiscals. No s'ha d'oblidar que el concepte de pobre fiscal és molt variable. Les llistes de documents fiscals medievals només són utilitzables amb molta precaució, perquè no s'hi censaven habitualment les persones que no eren "capaces" de pagar. En general, a les llistes d'imposició conservades per a la Baixa Edat Mitjana els insolvents ja no hi estan ressenyats. Són persones anònimes, sense veu.

Així i tot els documents fiscals emprats des del punt de vista de la història demogràfica i social constitueixen una font important per evaluar el número dels pobres com bé indica, per exemple, Julio Val-

⁵ Els registres A.H. 2.101 i A.H. 3.016 (1483) els estam estudiant de manera més àmplia per a completar un treball iniciat en la nostra tesi doctoral, inèdita, en la qual tractarem les *Talles* de 1478 i 1512.

deón per al cas de Castella i que es pot fer extensible a molts altres indrets.⁶

5. ELS "MISERABLES" DE LA CIUTAT DE MALLORCA

L'esmentat llistat que serveix de motiu per al present treball ofereix bastant d'interès per una part mentre que per l'altra presenta tota una serie de limitacions. L'interès radica en la relació dels pretesos "miserables" ja que en moltes de les llistes impositives conservades per aquella època ni tan sols hi estan ressenyats els insolvents. I els problemes que suggereix poden romandre la majoria de vegades en simples interrogants sense resposta precisa ni concreta. Intentarem donar algunes explicacions en ambdós sentits senyalant certs aspectes, entre d'altres, que a partir de la llista en qüestió s'entreueuen.

5.1. Quant a l'estructura formal del document que transcrivim, s'ha d'indicar que és molt senzilla. Hi consta el nom, seguit en la majoria dels casos del llinatge, l'ofici, malnom o altres informacions complementàries, un número a la part esquerra pertanyent, probablement, a la illeta en la que figura en el registre de *Talla* i la quantitat assignada a contribuir.

Es comptabilitzen 292 contribuents dels quals 219 corresponen a la Ciutat i 73 al seu terme.

D'entrada sembla certament estrany que en aquesta relació hi figurin contribuents als qui s'havia assignat la considerable quantitat de 8 lliures (la senyora Francolina, els hereus de Joan Peretó), 5 lliures (mossèn Perot Mollet), etc. Sempre tenint en compte les quantitats mitges que solen pagar la majoria dels contribuents, les quantitats indicades abans aiximateix són importants com per a entendre, de manera clara, que rarament podien ésser considerats com a autèntics miserables. Les revisions a les quantitats assignades en una *Talla* poden ésser més o menys comprensibles a la vegada que lògiques per a aquells casos que poden argumentar i justificar una situació de precarietat econòmica com la d'aquelles persones que es troben a l'hospital, són catius, etc.

No queda especificat en lloc el perquè aquests precisos contribuents volen ésser revisats pels jurats a efectes de disminuir la quantitat que se'ls ha assignat a pagar. Realment són miserables?

5.2 Quines persones eren considerades miserables? Per a Julio Valdeón constituïen un sector variable integrat per "*mendigos, vagabundos,*

⁶ VALDEON BARUQUE, Julio: Op. cit.

ancianos y viudas sin recursos, enfermos, lisiados, leprosos, etc".⁷ Per altra banda, al Nord d'Itàlia, Ivan Pini indica en el seu estudi sobre la ciutat d'Imola que entre els exempts s'han de comptar "*i miserabili, cioe quella categoria di persone che non peteva essere iscritti a ruolo neppure per 1 lira, il limite minimo de la capacità contributiva per potere essere iscritti nell'estimo*"⁸

Per al nostre cas a documentació no és precisament molt explícita al respecte. Hem d'indicar, no obstant, que els pobres com a tals no es comptabilitzaven en els registres de *Talla*, font documental en la que ens hem basat, sinó que són declarats com a miserables després d'haver-se efectuat una revisió i comprovat que un determinat nombre d'inscrits no podien pagar la quantitat assignada, és a dir, figuren en el registre com a contribuents normals pero després d'una "revisió" han pogut sostenir algun argument que els acredita com a miserables. Fins i tot en l'escriptura es nota com aquest argument és un afegitó al text inicial una vegada obtinguda l'adequada informació al respecte. Aquesta documentació tampoc es fa ressò de quins elements —a més dels econòmics— s'han de considerar per a qualificar a una persona com a pobre, ni de les condicions de vida, ni si es portaren a terme cap de les mesures de justícia social que es pogueren contemplar al menys a nivell teòric.

Probablement al número dels considerats "pobres" encara s'hi hauria d'afegir els vagabunds i els que vivien en condicions precàries i tenien alimentació insuficient. Aleshores, el percentatge s'elevaria de forma alarmant. Així, els constatats a les fonts no són els únics pobres que viuen a la Ciutat. Són xifres aproximatives, no definitives.

Molts dels considerats pobres són vídues. Sembla que es pot afirmar que la major part de les vídues actuaven com a cap de família. "*Efectivamente, era normal que se les asignasen cuantías reducidas, cuando no se les eximia por completo del pago de impuestos, habida cuenta de su situación real de pobreza*" assenyala Manuel González referint-se a l'elevat número de vídues que apareixen en els distints padrons que ell estudia en referència al municipi de Carmona.⁹

5.3. Sobre el número de les persones considerades pobres calculat a partir de fons documentals d'origen fiscal s'ha d'indicar primerament que un impost no s'aplica quasi mai a tota la població ja que sovint es registren exemples d'exempció ja sia per privilegi, ja sia per

⁷ VALDEON BARUQUE, Julio: *Movimientos antiseñoriales en Castilla en el siglo XIV*. A "Cuadernos de Historia" Vol. IV. Madrid, 1975. Pg. 361.

⁸ IVAN PINI, Antonio: *La popolazione di Imola e del suo territorio nel XIII e XIV secolo*. Bologna, 1976. Pg. 55.

⁹ GONZÁLEZ JIMÉNEZ, Manuel: *El concejo de Carmona a fines de la Edad Media (1464-1523)*. Sevilla, 1973. Pgs. 39-40.

misèria. Per això és difícil el càlcul. No obstant, resulta interessant, sobretot, arribar a estimar el seu número per apreciar la seva incidència en el context social.

L'increment dels pobres, sempre basant-nos en les dades aportades pels registres de *Talla*,¹⁰ és un fet important a considerar en l'evolució de l'estructura social mallorquina de la Baixa Edat Mitjana. El problema es trasllua a les Actes del Gran i General Consell, plantejant-se l'any 1495, per exemple, amb els següents termes:

"Més fonch dit e proposat que en la present Ciutat ha moltes persones miserables e qui moren de fam, e los demás són de la part forana qui són entrats y no poden viure de fora, seria cosa meritòria e fer gran servey a nostre senyor Déu, aquells subvenir que no peresquen. Fonch sobre açò determenat, diffinit e conclús per lo dit Gran e General Consell, que ab molta diligència se deu attendre en subvenir per ajudar als pobres e miserables, donant facultat als dits magnífichs jurats que miren en socórrer aquells dels quals apparra e puxen manlevar diners per ço en forma sien socorreguts e no peresquen".¹¹

La forta pressió fiscal que pateix la Mallorca de finals del segle XV i la incapacitat econòmica registrada per un gran sector de la població contribuirà sens dubte, juntament amb molts altres factors interrelacionats, a crear un clima de tensió, inquietud i malestar en el qual les classes socials contraposades quant als seus interessos i objectius trobaran un marc ideal per a desenvolupar les fortes lluites que esdevenen un fet extensible gairebé arreu d'Europa. Ací, aquest clima esclatarà en dos dels conflictes socials més clars al llarg de la Història d'aquesta Illa: l'aixecament forà (1450) i la Germania (1521).

Michel Mollat referint-se al conjunt d'Europa, afirma que aquelles persones que són considerades exemptes del pagament d'impostos per manca de recursos econòmics, o sia, qualificades més o menys de pobres, sol oscillar entre un 20 % com a mínim i un 50 % com a màxim del total de la població.¹² Per la seva part Arlette Higounet-Nadal, en el seu estudi sobre la ciutat de Périgueux, fa una referència a que A. Molinier avalua als pobres de Rovergue cap a l'any 1341 de 1 sobre 10 considerant a aquesta proporció exagerada, i indicant per al cas de Pé-

¹⁰ La *Talla* de 1478 és la més antiga conservada a l'Arxiu del Regne de Mallorca per a la Ciutat, passant després ja a la de 1483. Per aquest motiu l'agafam sovint com a punt de referència per als exemples.

¹¹ Document transcrit per E. Fajarnés i publicat al "Bolletí de la Societat Arqueològica Lulhiana" VI (1896), pgs. 280-281.

¹² MOLLAT, Michel: *Les pauvres au Moyen Age*. Paris, 1978. Pgs. 212 i següents.

rigueux (1389) "il est mentionné que les pauvres avaient a payer suivant leurs possibilités".¹³ Això només són dos exemples.

Quant als percentatges que suposen els pobres dins del conjunt de les persones que no paguen la *Talla* —no respecte al total de la població—, a la Ciutat de Mallorca per a l'any 1478 representen el 28'9 % dels inscrits mentre que per a l'any 1512, per exemple, el percentatge ha augmentat fins arribar al 41'7 %.¹⁴ Aquesta mateixa tendència a l'augment del número de pobres al final de la Baixa Edat Mitjana també la indica Julio Valdeón per a Castella.¹⁵ Aquest autor subratlla que segons un cens de 1561 a Valladolid (sense especificar si es tracta d'un percentatge sobre el total de la població o sobre els que no paguen) es donarien un 9'54 % de pobres, a Segovia 15'74 % i a Medina del Campo 9'89 %. De totes maneres en les dades aportades per les diverses fonts de caire fiscal s'observen oscil·lacions fortes que tenen una difícil explicació, malgrat la dispersió en el temps i en l'espai, que obliguen a la constant precaució a l'hora de la seva interpretació. Així, doncs, com a un altre exemple, la ciutat andalusa d'Utrera registraria ne el padró de 1433 un 13'20 % de pobres, en el de 1435 un 28'92 % (xifra desconcertant) i en el de 1498 un 12'13 %.

CLASSIFICACIO DELS CONTRIBUENTS SEGONS LA TAXA PAGADA

	Any 1478		Any 1512	
No paguen	169	6'1 %	493	14'2 %
Menys de 6 sous	746	27'2	2.181	63'1
De 6 a 12 sous	1.059	38'7	337	9'8
De 11 a 20 sous	175	6'3	144	4'1
De 1 lliure a 5 lliures-19 suos	514	18'7	288	8'3
De 6 a 10 lliures	45	1'6	9	0'2
Més de 10 lliures	27	0'9	1	0'02

¹³ HIGOUNET-NADAL, Arlette: *Les comptes de la taille et les sources de l'Histoire démographique de Périgueux au XIVe siècle*. Paris, 1965. Pg. 49.

¹⁴ El registre A.H. 3.015, corresponent a la *Talla* de 1512, és la immediatament posterior conservada a la de 1483. Per aquest motiu és punt de referència obligat.

¹⁵ VALDEON BARUQUE, Julio: *Problemática para un estudio...* Pg. 897.

CLASSIFICACIO DELS CONTRIBUENTS QUE NO PAGUEN

	Any 1478		Any 1512	
Miserables	49	28'7 %	206	41'7 %
Ja són morts	26	15'3	53	10'7
Paguen en altre lloc	33	19'5	3	0'6
Taxats en altra illa	30	17'5	43	8'7
Francs	11	6'5	38	7'7
Altres conceptes	20	11'8	2	0'4
No tenen béns			10	2'0
Són fora de l'Illa			47	9'5
No es troben			91	18'4
<i>Total</i>	169		493	

5.4. Es dóna de fet un desplaçament de la pobresa des del camp a les ciutats? En aquest aspecte s'ha insistit en la diferència existent entre ciutat i camp. El pobre rural era generalment un personatge despreciat però a la vegada familiar, conegut i sovint assistit pels seus veïns. El pobre urbà era més aviat un ésser anònim arribant a casos fins i tot de vagabund. S'ha repetit la idea de què la misèria semblava estar associada per un lligam natural a la ciutat. Per això la investigació que tracta aquesta temàtica es pot centrar millor en base a un nucli urbà més o menys important ja que s'hi ofereix una informació més rica encara que l'Edat Mitjana europea era —com de manera tradicional s'ha dit— majoritàriament rural. Per al cas que ens ocupa no disposam de dades suficients per a poder constatar aquesta afirmació.

5.5. Pel que respecta a la seva distribució per la Ciutat, cal demanar-se en primer lloc si els pobres estaven espargits per tot el casc urbà o si s'aglomeraven en alguns districtes o barris concrets. La veritat és que són moltes les dificultats que sorgeixen a l'hora de poder disposar d'un coneixement més o menys exacte de la geografia de la pobresa.

DISTRIBUCIO DELS POBRES PER PARRÒQUIES

<i>Parròquia</i>	<i>Any 1478</i>	<i>Any 1512</i>
Santa Eulàlia	28	82
Sant Jaume	5	31
Sant Nicolau	4	17
Santa Creu	6	33
Sant Miquel	6	43
<i>Total</i>	49	206

Bronislaw Geremek indica que, precisament, una de les majors dificultats a l'hora d'abordar aquest tipus de treball és trobar documentació que doni a la vegada una idea de la importància de les fortunes i de les seves localitzacions.¹⁶ Creiem que també es pot intentar en el camp contrari: la misèria.

Els registres de *Talla* ofereixen una certa possibilitat perquè la relació dels contribuents i la summa del seu import venen indicats per parròquies. En el cas que ens ocupa les parròquies no estan dividides per sectors o barris ni les persones imposables són anomenades carrer per carrer. Per tal motiu la localització de la riquesa o de la pobresa no és del tot precisa.

6. CONCLUSIONS

No hem pretès amb les línies anteriors tractar a fons la problemàtica dels pobres com a grup social sinó, simplement, plantejar-nos algunes consideracions al seu entorn a partir de fonts fiscals i més en concret dels registres de *Talla*. Amb tot hem pogut observar com a la Baixa Edat Mitjana s'assisteix a la proliferació d'uns pobres "ocasionals", de complexos característiques, junt als pobres "naturals". Ens referim als pobres fiscals.

Però apart del número i del percentatge que suposa respecte a la població en conjunt o fins i tot respecte a aquells que no paguen a l'impost de la *Talla*, creiem que cal investigar les causes de la pobresa, Ara bé, per això, tal com indica José Luís Martín,¹⁷ s'hauria d'estudiar la societat en bloc així com la riquesa, els recursos i la seva distribució. No obstant com a causes pròximes es poden tenir en compte la viudetat, l'opressió fiscal, les males collites, la inestabilitat polític-militar, etc. Es a dir, s'han de contemplar, aleshores, incidències de caire biològic, de conjuntura i socials. Vet ací, doncs, com poden sorgir diversos tipus de pobres.

De la informació continguda en el llistat que transcrivim, de seguida es denota, entre altres coses, que la majoria dels pretesos "miserables" no ho són. Es a dir, ens trobam davant un col·lectiu de la societat que per les circumstàncies socials, polítiques i econòmiques derivades del conflicte de la Germania, viu una cojuntura desfavorable pel que fa a la seva capacitat d'afrontar la cada vegada més feixuga fiscalitat. Doncs

¹⁶ GEREMEK, Bronislaw: *Les marginaux parisiens aux XIVe et XVe siècles*. Paris, 1976.

¹⁷ MARTÍN, José Luis: *La pobreza y los pobres en los textos literarios del siglo XIV*. A "A pobreza e a assistência aos pobres na península Ibérica durante a Idade Média". Actas das 1as. Jornadas Luso-espanholas de história medieval. Lisboa, 1973. Tomo II, pgs. 589-590.

tant per les quantitats assignades com pels oficis exercits per algunes de les persones allí ressenyades tot fa coincidir en l'opinió de que es tractava d'unes persones que es podrien qualificar com a miserables ocasionals. Es per això que resulta certament difícil donar resposta a les preguntes de quins elements són els convergents en una persona per a que pugui declarar-se com a miserable o de quina és la relació miserable fiscal/miserable real.

JESÚS

Así apparen los miserables que los magnífics jurats volen exeminar.

2	Ffrancesch Vilesclàs.	10 s.
3	Los hereus de Diego d'Elarchon.	2 ll.
3	La senyora Salle, vídue, son gendre Francesch Avellà.	1 ll.
4	La vídue Morante.	
5	Los hereus de Pere Gelabert.	1 ll. 10 s.
6	Mestre Rafel Pons.	10 s.
8	Pere Balaguer, mariner.	5 s.
13	Mossèn Joan Busquets.	5 s.
16	La dona Margarita Torres.	10 s.
17	La senyora Francolina.	8 ll.
23	Jordi Sallemanye, notari.	1 ll. 5 s.
24	La dona Annès muler de Pere Joan, forner.	3 s.
28	Angeline Mirales.	5 s.
29	La vídue Domenega.	10 s.
30	Baltezar Perpinyà.	15 s.
31	Vicens Tramolet.	2 ll.
34	La done Francine, muller de Antoni Ros.	5 s.
38	Margaride Corredora.	1 ll.
38	La dona Armenguale.	10 s.
39	Pere Vicens, taxidor de llane.	15 s.
40	La dona Francine.	10 s.
40	La dona Francisque, llibertine.	5 s.
41	Yssabel Durane.	10 s.
42	Bartomeu Fuster.	5 s.
43	La dona Bartomeua, muller de Miquell Sard.	10 s.
44	La dona Nadale, vídue.	2 s.
45	La done Pereta Armengualle.	10 s.
46	Catherina Domingue.	10 s.
46	La dona Francine Steva.	10 s.
46	La senyora Ysabet Tarongine.	2 ll. 10 s.
47	La dona Catherine, muller de Joan Quintane.	10 s.

48	Gabriel Domingo.	4 s.
49	Joane Comellas.	5 s.
49	Yssabel Dusaye.	10 s.
49	Joane Vidale.	10 s.
49	La dona Anne Mirone.	1 ll.
50	Los hereus de la senyora Ane.	5 s.
50	Antonine Amberta.	10 s.
50	La dona Saure, vídue.	5 s.
51	Joan Gual.	1 ll.
51	Pere Pou, conrador.	10 s.
51	La muller de n'Antoni Joan Mir, spaser.	10 s.
51	Jaume Vals.	10 s.
52	Babiloni, perayre.	10 s.
52	Bàrbera Soldevilla.	10 s.
52	Antonine, vídue.	10 s.
52	Joan Gil, pagès.	6 s.
53	Bartomeu Joan, pagès.	1 ll.
53	Joan Pieras, gerrer.	10 s.
54	Pere Malià, conrador.	1 ll.
56	Pere Sans, fuster.	10 s.
56	Guilem Arbona.	10 s.
57	Nadal Vidal, gerrer.	1 ll.
58	Joan Oliver, picapedrer.	1 ll.
58	Annetta, muler d'en Thomàs Catany.	10 s.
59	Antoni Rigo.	4 s.
	Barthomeu Mut. Es duplicat.	1 ll.
60	Pere Serra, conrador.	12 s.
67	Guilem Riera, ortolà.	1 ll.
68	Antonine, muller d'en Joan Massane.	5 s.
72	La dona Gabriella, vídue.	10 s.
68	La done Riera.	5 s.
69	Joan Nadal, perayre.	5 s.
70	Antonine, muller d'en Joan Llabrés.	5 s.
74	Christòfol Bersaló.	5 s.
74	Simone Gerona.	2 s.
74	Honoffre Pedrós.	5 s.
77	Los hareus de Joan Peretó.	8 ll.
77	Antoni Vicens.	6 s.
78	Joan Avellà.	5 s.
78	Miquell Pujoll.	2 s.
81	Ffrancine, vídue.	10 s.
81	Guilem Sardà, ferrer.	12 s.
81	Bartomeua Torres.	4 s.
85	Mestre Antoni Coste, scirurgià, frare de Rodes.	2 ll.

85	La dona Conradora.	5 s.
87	Jerònime Valenciane.	10 s.
87	Gabriel Llodrà.	7 s.
88	Antoni Gual, perayre.	6 s.
88	Jaume Llosane.	5 s.
88	Joanot Steva, perayre.	15 s.
88	Joane Veyne.	10 s.
88	Francesch Sarvera.	7 s.
89	La vídue Villalte.	5 s.
89	Christòfol Sintes.	2 s.
89	Jaume Saguí.	7 s.
92	Joane Noguera.	7 s.
95	Joanot Rosselló.	4 s.
98	Lorens Armengual.	5 s.
101	Pere Sagure.	15 s.
101	Bernat Torres, sastre.	1 ll.
102	La vídue de mestre Ferrando.	1 ll.
102	Làtzero, moliner.	7 s.
106	Perot Bennàser.	1 ll. 10 s.
107	Joan Rotger.	1 ll.
107	Pedro Ferrer, forner.	1 ll. 5 s.
109	Pere Joan, tonyner.	2 s.
113	Jaume Monserrat.	5 s.
114	Guillem Gual, caleffat.	10 s.
114	Andreu Vilardell, pescador. Catiu.	10 s.
118	Gabriel Tries.	10 s.
119	Margarita Fontcuberta.	2 ll.
120	Ysabet Palau.	10 s.
123	Angeline, muller de Gabriel Fuster, parayre.	10 s.
124	Mossèn Perot Mollet, gentilhome.	5 ll.
127	Martí Pujals, mercader.	10 s.
129	Colome, muller d'en Joan de (...). Es duplicada.	5 s.
130	La vídue Picornella.	5 s.
131	Pere Joan, bastaix.	10 s.
132	La dona Catherine Gual.	1 ll. 10 s.
132	Mossèn Joanot de Mateu, ciutadà. Hare.n lo hospital.	10 s.
133	La senyora muler de mossèn Gaspar Mir.	10 s.
133	Antoni Mir, son fill, fadrí.	1 ll.
133	Margarita, muller d'en Christià, forner.	4 s.
134	Antoni Rinbau, mariner.	2 s. 6 d.
135	Joan Mulet, bastaix.	15 s.
136	La heretat de miser Silvestre Senturió.	3 ll.
139	Riusec, texidor de lli. Es mort.	3 s.

140	Rafel Croquel.		10 s.
140	Bartomeu Ferrandel, manor.	1 ll.	
140	Joanot Sot, Perayre.		10 s.
143	Magdalena Rapaline.		2 s. 6 d.
147	Nicolau Sclavo, mariner.		5 s.
148	Joan Roig, taxidor.		10 s.
148	Joan Bosch, notari, que sta ab lo senyor ragent.	1 ll.	
153	La vidue Sintes.		10 s.
153	Joane, muller de n'Antoni Padrós.		2 s. 6 d.
155	Catherina Frau.	2 ll.	
155	Miquell Soscles.		10 s.
156	Joan Quintane, mercader.	1 ll.	5 s.
157	Antoni Arbone.		7 s. 6 d.
157	Joan Oliver, bastaix.	1 ll.	
157	Mossèn Unís Pont. Es hare.n lo hospital.	2 ll.	5 s.
158	La done Joliane, libertine.		10 s.
161	Galseran Mas, calsner.		10 s.
161	Agade Miralles.		10 s.
161	Pere Stradrer.		15 s.
162	Dona Bàrbera.		2 s. 6 d.
163	Margaride Verde.		5 s.
165	Gabriel Togoies, portador.	1 ll.	
167	Francine Ballastera.		5 s.
168	Pere Soscles.	1 ll.	
169	Jaume Sabater.		2 s.
169	Joan Vals, moliner.	1 ll.	
170	Annès, muller d'en Mamella.		10 s.
170	Jacme Janer, pagès. Es duplicat.	1 ll.	
171	Ramon Sbert.	1 ll.	
171	Andreu Tallades. Es duplicat.		5 s.
172	Antoni Salom, taxidor.		2 s.
173	Pere Fonollar, bastaix.		10 s.
174	Jaume Bennàsser.		16 s.
174	Joan Torres, perayre, àllas Mallà.		10 s.
176	La senyora Castellane.	4 ll.	
177	La senyora Joane Puigdorfila, mare del canonge Net.	1 ll.	10 s.
180	Andreu Pieras.		10 s.
181	Gabriel Mora.		10 s.
181	Matheu Danús.		10 s.
181	Mateu Guarnals.		10 s.
183	Joan Camps.		10 s.
186	Jaume Jirdir, manor.		10 s.
187	Sabastià Janer. Està en Sineu.		5 s.

193	Miser Sabestlà Fossato.	10 s.
193	Angeline Olivera.	2 s.
194	Ursola, muller d'en Grech.	5 s.
194	Mestre Jordi, guanter.	8 s.
195	Bartomeu Alsemore.	5 s.
195	Bartomeu Martí, descarragador.	10 s.
196	Angeline Olivera.	5 s.
196	Antoni Moragues, perayre.	2 s.
199	Francisco, bastaix.	1 ll. 10 s.
199	Antoni Salla, guixer. Es duplicat.	1 ll.
200	Joan Fuster, perayre.	10 s.
200	Antoni Mir, perayre.	10 s.
201	Pere Janer, mercader. Es duplicat.	1 ll.
201	Colome Domíngue.	10 s.
201	Damiane, muller de mestre Antoni Matalí.	2 s.
201	Guillem Palliser, sabater.	7 s.
203	Catherina Scayola.	2 s.
203	Pere Alguer, barrater.	8 s.
204	Steva Sangles. Es duplicat.	2 ll.
204	Antonine Anfós, vídue.	2 s.
204	Lluís Castellà, perayre.	5 s.
208	Pere Brotat, ortolà.	10 s.
208	Gabriel Barseló, pagès. Es probre de Sancta Catherine.	12 s.
208	Joan Barseló, pagès.	10 s.
209	Joan Soldevilla, fosser.	3 ll.
209	Pereta Soldevilla, se filla.	1 ll.
211	Joan Thomàs, perayre.	10 s.
211	Antonine Boscha. Mudade en Inque.	10 s.
211	Margarita Grasseta.	5 s.
212	Miquell Fuyane.	10 s.
215	La dona Martine, vídue.	5 s.
218	Gaspar Piris, pastor.	5 s.
219	Cosme Balaster, perayre.	5 s.
219	Guillem Sitges, notari. Manor de dies.	10 s.
220	Alonso Sanctus, perayre.	4 s.
220	Antonine Sureda.	4 s.
220	Bartomeu Ametler, hortolà.	5 s.
220	Gabriel Salvà, perayre.	1 ll.
221	Margarita Borraxe.	5 s.
221	Nicolau Pereyó, traginer.	5 s.
221	Antoni Martorel, traginer.	12 s.
222	Joan Romanya.	1 ll.
222	Antoni Joan Romanya, libertí.	10 s.

222 Guillem Antich, pagès.	5 s.
222 Thomàs Ladó, pagès.	4 s.
222 Joan de Sorie, manobre.	3 s.
224 Joan Planes, perayre.	10 s.
224 Bernat Borràs, perayre.	8 s.
224 Miquell Sastre, pescador.	8 s.
226 Joan Cabanyellas, perayre.	7 s.
226 Ysabel Saguine.	5 s.
226 Pere Capdebou, perayre.	6 s.
227 Blay Ortola.	10 s.
227 La vídue Sabestiane.	4 s.
228 Guillem Riera, forner.	5 s.
228 Pere Rocha, pagès.	10 s.
228 La vídue Garrella, ortolane.	5 s.
228 La muller d'en Jacme Garrell.	5 s.
228 Miquell Busquests.	2 ll.

Aquestos són los del terma della Ciutat.

Bernat Soscies.	10 s.
Jaume Soscies.	10 s.
Christòfol Mateu, a la possessió de mossèn Pachs.	10 s.
Bartomeu Mells, a la possessió de mossèn Vide.	10 s.
Christòfol Moll, en dit loch.	2 s.
Bartomeu Thomàs, a la vinya de mossèn Melchior Bar- meu.	10 s.
Pere Minguet, a la vinya de mossèn Bartomeu Cos.	10 s.
Pere Moll, a la vinya de mossèn Baltezar Salle.	10 s.
Antoni Salle, a la possessió de mossèn Baltezar Tho- màs.	10 s.
Jaume ich, a la vinye de miser Garcie.	10 s.
Antoni Riera.	6 s.
Blay Catelà.	5 s.
Miquell Bisquerra.	12 s.
Rafel Canet, a la vinye de mossèn Priam (?).	12 s.
Guillem Castel, moliner.	10 s.
Gabriel Bisquerra, moliner.	1 ll.
Antoni Sastre, darrera Jhesús.	10 s.
Miquell Garau, moliner.	10 s.
Pere Babiloni, en la vinye d'en Ribes.	5 s.
Antoni Col, hortolà. Es are.n la Verge Maria del Sochós.	1 ll.
Antoni Vigué, catiu en galera.	10 s.
Antoni Ribes a la possessió de mossèn Sunyer.	10 s.
Jaume Sales, pastor.	10 s.

Bartomeu Serralte, al rafal de mossèn Pachs.	6 s.
Guillem Ferrer.	10 s.
Barenguer Ferrer. Es bandegat.	3 ll. —
Baltezar Thomàs, a la vinye de Bernadí Roig.	10 s.
Joan Ferrer.	10 s.
Anthoni Sale.	5 s.
Joan Sureda.	5 s.
Joan Moll, a la Creu de Sóller.	10 s.
Antoni Fuster.	—
Pere Tinyol.	1 ll.
Llorens Gallur.	10 s.
Pere Praxane, liberti.	8 s.
Joan Gallur, a la possessió de mossèn Miquell Puigdorfilla.	10 s.
Joan Miquell Tornamyra, a dit loch.	10 s.
Guillem Matheu, a So n'Horrach.	10 s.
Joan Bastard.	5 s.
Pere Villar.	10 s.
Pere Fioll.	10 s.
La dona Montanyens.	10 s.
Bernat Cladera.	10 s.
Miquell Salvà, a la possessió de mossèn Angelats.	10 s.
Antoni Tous, en dit loch.	10 s.
Jaume Perelló.	10 s.
Bartomeu Prats.	10 s.
La dona Rotgeta.	10 s.
Jaume Malonde.	10 s.
Steva Soler, pastor.	5 s.
Christòfol Bersaló.	10 s.
Guillem Fiol, a la possessió de la senyora Senjoane.	5 s.
Joan Torrent, en dit loch.	10 s.
Gabriel Galart, al rafal de Bernadí Roig.	5 s.
Antoni Tallades.	3 ll.
Jaume Massot Mort.	1 ll.
Bartomeu Domingo, a la vinye de mossèn Ribes.	10 s.
Joan Pi, al molí de la senyora Crespine.	7 s.
Joan Mestre y Juan Sot.	5 s.
Bartomeu Perpinyà.	1 ll.
Pere Alomar.	10 s.
Joan Praxane, moliner.	1 ll. 10 s.
Sabastià Ribot.	3 s.
Pere Arissó.	5 s.
Jaume (?) Janer, a la possessió de mossèn Nicolau Ber- gue. Es duplicat.	5 s.

Antoni Steirich, a la vinye de mossèn Baltezar Thomàs.	5 s.
Demià Joan, a la vinya de la senyora Spanyola.	10 s.
Pere Minguet, a la vinya de mossèn Quint.	10 s.
Antoni Suau, a la possessió de dit.	10 s.
Gullem Garau, a la vinya de mossèn Dureta.	8 s.
Joan Pucuví, a la vinya de mossèn Ledó.	8 s.
Joan Calbo, a la vinya de mossèn Dureta al camí de Inque.	10 s.
Sabastià Labrés, al molí de las Covetas. Es duplicat a la ylla d'en Cardils y banch de l'oli.	10 s.